

СХВАЛЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 8 листопада 2017 р. № 820-р

НАЦІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ
управління відходами в Україні до 2030 року

Проблема, яка потребує розв'язання

Проблема, на розв'язання якої спрямована ця Стратегія, полягає у необхідності вирішення критичної ситуації, яка склалася з утворенням, накопиченням, зберіганням, переробленням, утилізацією та захороненням відходів і характеризується подальшим розвитком екологічних загроз. Проблема відходів в Україні вирізняється особливою масштабністю і значимістю як внаслідок домінування в національній економіці ресурсоємних багатовідхідних технологій, так і через відсутність протягом тривалого часу адекватного реагування на її виклики. Значні масштаби ресурсокористування та енергетично-сировинна спеціалізація національної економіки разом із застарілою технологічною базою визначали і надалі визначають високі показники утворення та нагромадження відходів.

Такі обставини призводять до поглиблення екологічної кризи і загострення соціально-економічної ситуації в суспільстві та обумовлює необхідність реформування і розвитку з урахуванням вітчизняного та світового досвіду всієї правової та економічної системи, що регулює використання природних ресурсів у цілому та управління відходами зокрема. Проблема відходів є однією з ключових екологічних проблем і більш вагомою в ресурсному аспекті.

Відходи, що утворюються у процесі видобування, збагачення, хіміко-металургійної переробки, транспортування і зберігання корисних копалин є вторинним сировинним резервом промисловості, будівництва та енергетики. Значний ресурсний потенціал становлять також відходи як вторинна сировина, що є залишками продуктів кінцевого споживання (макулатура, полімери, склобій, зношені шини тощо).

Високий рівень утворення відходів та низькі показники їх використання як вторинної сировини призвели до того, що в Україні щороку в промисловості та комунальному секторі нагромаджуються значні обсяги твердих відходів, з яких лише незначна частина застосовується як вторинні матеріальні ресурси, решта потрапляють на звалища.

Відмінність ситуації, що склалася з відходами в Україні, порівняно з іншими розвинутими країнами полягає у великих обсягах утворення відходів та у відсутності інфраструктури поводження з ними. При цьому наявність такої інфраструктури є неодмінною ознакою всіх економік розвинутих країн.

Загалом система управління відходами в Україні характеризується такими тенденціями:

накопичення відходів як у промисловому, так і побутовому секторі, що негативно впливає на стан навколишнього природного середовища і здоров'я людей;

здійснення неналежним чином утилізації та видалення небезпечних відходів;

розміщення побутових відходів без урахування можливих небезпечних наслідків;

неналежний рівень використання відходів як вторинної сировини внаслідок недосконалості організаційно-економічних засад залучення їх у виробництво;

неефективність впроваджених економічних інструментів у сфері поводження з відходами.

Значні обсяги накопичених в Україні відходів та відсутність ефективних заходів, спрямованих на запобігання їх утворенню, утилізації, знешкодження та видалення, поглиблюють екологічну кризу і стають гальмівним фактором розвитку національної економіки.

Така ситуація обумовлює необхідність створення та забезпечення належного функціонування загальнодержавної системи запобігання утворенню відходів, збирання, перероблення та утилізації, знешкодження і екологічно безпечного видалення. Це повинно бути невідкладним завданням навіть в умовах відносної обмеженості економічних можливостей як держави, так і основних утворювачів відходів. Таким чином, єдиним можливим шляхом урегулювання ситуації є створення комплексної системи управління відходами.

Розв'язання зазначеної проблеми є ключовим у вирішенні питань енерго- та ресурснезалежності держави, економії природних матеріальних та енергетичних ресурсів і актуальним стратегічним завданням (пріоритетом) державної політики.

Стратегія визначає головні напрями державного регулювання у сфері поводження з відходами в найближчі десятиліття з урахуванням європейських підходів з питань управління відходами, що базуються на положеннях:

Рамкової Директиви № 2008/98/ЄС Європейського парламенту та Ради від 19 листопада 2008 р. “Про відходи та скасування деяких директив”;

Директиви Ради № 1999/31/ЄС від 26 квітня 1999 р. “Про захоронення відходів”;

Директиви № 2006/21/ЄС Європейського парламенту та Ради від 15 березня 2006 р. “Про управління відходами видобувних підприємств, та якою вносяться зміни до Директиви 2004/35/ЄС”;

Директиви 94/62/ЄС Європейського парламенту та Ради від 20 грудня 1994 р. “Про упаковку та відходи упаковки”;

Директиви 2012/19/ЄС Європейського парламенту та Ради від 4 липня 2012 р. “Про відходи електричного та електронного обладнання (ВЕЕО)”;

Директиви 2006/66/ЄС Європейського парламенту та Ради від 6 вересня 2006 р. “Про батареї та акумулятори та відпрацьовані батареї та акумулятори”.

Нормативно-правові акти і нормативні документи, що розроблятимуться та прийматимуться на виконання цієї Стратегії, повинні базуватися виключно на принципах і положеннях відповідних актів європейського законодавства.

Побутові відходи

В Україні функціонує 460 міст, близько 500 районів, 885 селищ міського типу і 28 388 сіл, органи місцевого самоврядування яких повністю відповідають за організацію надання послуг з поводження із твердими побутовими відходами.

Обсяги утворення твердих побутових відходів в Україні у 2016 році становили 49 млн. куб. метрів, або близько 11 млн. тонн (без урахування тимчасово окупованих територій, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя). Незважаючи на те, що протягом останніх 20 років чисельність населення України постійно скорочується, обсяги утворення побутових відходів збільшуються.

Показник утворення відходів в Україні в середньому становить 250—300 кілограмів на рік на людину і має тенденцію до зростання.

Слід зазначити, що державний облік та статистика побутових відходів в Україні мають суттєві недоліки. У статистичній звітності та нормативно-правових актах щодо поводження з побутовими відходами оперують як об'ємними, так і ваговими категоріями. Перерахунок одних одиниць в інші призводить до значних похибок під час проведеної оцінки, прогнозів тощо.

Домінуючим способом поводження з побутовими відходами залишається їх вивезення та захоронення на полігонах та сміттєзвалищах. У 2016 році лише 5,8 відсотка утворених побутових відходів перероблено, в тому числі 2,71 відсотка (1,3 млн. куб. метрів) — утилізовано (спалено), 3,09 відсотка (1,53 млн. куб. метрів) — спрямовано на інші сміттепереробні комплекси та близько 0,003 відсотка (2 000 куб. метрів — компостовано. Решту (близько 94 відсотків) розміщено на полігонах та сміттєзвалищах, яких станом на 2016 рік в Україні налічувалося 5470 одиниць, з них 305 (5,6 відсотка) перевантажені, а 1646 одиниць (30 відсотків) не відповідають нормам екологічної безпеки. За експертними оцінками більше 99 відсотків функціонуючих полігонів не відповідають європейським вимогам (Директиві Ради № 1999/31/ЄС від 26 квітня 1999 р. “Про захоронення відходів”). Як правило, внаслідок недостатнього рівня контролю або відсутності належної системи поводження з побутовими відходами, за офіційними даними, щороку утворюється понад 27 тис. несанкціонованих сміттєзвалищ.

Неналежним чином проводиться робота з паспортизації, рекультивациі та санації сміттєзвалищ.

З 1551 сміттєзвалища, що потребують паспортизації, у 2016 році фактично паспортизовано 380 (потребує паспортизації 21 відсоток сміттєзвалищ їх загальної кількості). З 509 сміттєзвалищ, які потребують рекультивациі, фактично рекультивовані 86 (7,7 відсотка потребує рекультивациі).

Таким чином, сучасні способи управління побутовими відходами в Україні:

орієнтовані на полігонне захоронення відходів, їх розміщення на сміттєзвалищах та/або стихійних сміттєзвалищах, більшість з яких не відповідають вимогам екологічної безпеки;

мають низький технологічний рівень;

обмежені підходами до прийняття комплексних управлінських рішень та фінансовими ресурсами;

мають низький рівень впровадження інноваційних технологій.

Низькі тарифи на послуги із захоронення відходів не створюють для суб'єктів господарювання і місцевих органів влади стимулів для перероблення відходів

Відсутність системи перероблення (у тому числі системи роздільного збирання) побутових відходів призводить до втрати Україною щороку мільйонів тонн ресурсоцінних матеріалів, що містяться у відходах, які потенційно можуть бути введені у господарський обіг. Розвиток роздільного збирання та

перероблення відходів є невід'ємною частиною підвищення ефективності використання природних ресурсів і переходу до сталої економіки.

Надмірна залежність від захоронення побутових відходів не може далі бути основою поводження з побутовими відходами в Україні. Крім того, підписана у 2014 році Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони вимагає від України негайних і рішучих кроків для впровадження європейських стандартів у відповідній сфері.

Промислові відходи

Основні обсяги промислових відходів утворюються в таких галузях:

гірнична та гірничо-хімічна промисловість;

чорна та кольорова металургія;

машинобудівна та металообробна промисловість;

лісова та деревообробна промисловість;

енергетика;

хімічна, нафтохімічна та суміжні галузі промисловості;

харчова промисловість;

легка промисловість.

Починаючи з 2010 року перехід на нову форму статистичного обліку в Україні дав змогу внести істотні, хоч і не у всьому однозначні зміни в оцінку ситуації з промисловими відходами. Відповідно до зазначеного обліку річний обсяг генерування промислових відходів становить 419,2 млн. тонн, а обсяг накопичення у спеціально відведених місцях або об'єктах — 13,27 млрд. тонн, тобто значно менше, ніж у попередніх звітах.

Питання управління промисловими відходами в Україні врегульоване на законодавчому рівні, але існують такі недоліки, як невизначеність пріоритетних цілей та недостатній рівень інтеграції питань охорони навколишнього природного середовища у галузевій стратегії, програми і заходи.

У 2015 році скорочено обсяг утворення промислових відходів з 448 млн. тонн до 312 млн. тонн. При цьому скорочено на 32 відсотки обсяг відходів гірничодобувної промисловості, на 24 відсотки — виробничих відходів, на 29 відсотків — відходів, що утворюються під час виробництва енергії.

Згідно із статистичними даними можна зробити ряд висновків, зокрема:

тенденції останніх чотирьох років щодо утворення відходів I—IV класу свідчать про скорочення протягом 2013—2014 років як в абсолютному вираженні утворених обсягів, так і в питомому (в межах 9851—8251 кілограмів на рік на людину). Таке скорочення також вплинуло на обсяги утилізованих (26 відсотків) та захоронених (24 відсотки) відходів, що обумовлено спадом промислового виробництва, конфліктом на сході України та анексією Автономної Республіки Крим;

більша частина відходів I—IV класу розміщуються на звалищах, невелика частина потрапляє на обладнані полігони, зокрема, в 2014 році з 355 млн. тонн утворених відходів, з них — 204 млн. тонн розміщені на звалищах, 35 млн. тонн спрямовані на обладнані полігони.

З огляду на зазначене обсяг відходів I—IV класу гірничодобувного сектору становить 328 млн. тонн (73 відсотки) загальної кількості відходів, утворених у 2013 році.

Відходи будівельно-ремонтних робіт

Відходи будівельно-ремонтних робіт утворюються під час провадження таких видів діяльності, як будівництво нових будівель та споруд, їх реконструкція, остаточне знесення у зв'язку із закінченням строку експлуатації будівлі чи споруди тощо.

Результати проведеного аналізу свідчать, що на території промислових зон, військових частин перебуває значна кількість будівель, які потребують реконструкції чи знесення з метою звільнення території. Крім того, на вітчизняному ринку спостерігається збільшення обсягу інвестицій у будівництво гуртових торгових мереж, супермаркетів, торговельно-офісних центрів, складських приміщень, промислових цехів для нових виробництв. Реставрація старих будівель є економічно доцільною, в інших випадках проводиться їх майже повне руйнування для нової забудови.

Іншим джерелом утворення відходів будівельно-ремонтних робіт є матеріали, які утворюються під час спорудження нових будинків, зокрема під час зведення 100-квартирного будинку утворюється в середньому

15—20 тонн твердих відходів, основну масу яких становить бита цегла, залишки затверділого бетону та будівельного розчину, залишки стінових блоків з керамзитобетону, ніздрюватих бетонів, гіпсокартону, пінопласту, мінеральної вати тощо.

Ще одним джерелом утворення відходів будівельно-ремонтних робіт є відходи, що утворюються в процесі промислового виробництва будівельних матеріалів, зокрема відсівні щебеневих кар'єрів, склобій, некондиційна цегла та залізобетонні конструкції, відпрацьовані гіпсові форми керамічних заводів. До них належать також тверді продукти, що утворюються під час реконструкції доріг.

Загалом відходи будівельно-ремонтних робіт складаються з таких продуктів, як бетон та залізобетон, цегла, метал, ґрунт, пісок, забруднений глиною, сантехнічна кераміка, деревина, скло, гіпсокартон, пластмаса, асфальтобетон. За оцінками дослідників, за масовим вмістом 52 відсотки відходів будівельно-ремонтних робіт становить бетон та залізобетон, 32 відсотки — кам'яні стінові матеріали (цегла, стінові блоки, піно- та газобетон), 8 відсотків — відходи асфальту та будівельних розчинів, 4 відсотки — відходи металів, 2 відсотки — відходи деревини та пластмас, 1 відсоток — керамічні вироби (сантехнічна кераміка, керамічна плитка), 1 відсоток — гіпсокартон, скло та інші відходи.

Особливої актуальності проблема відходів будівельно-ремонтних робіт в Україні набуває у зв'язку з тим, що найближчими роками вичерпується строк експлуатації застарілих будинків, проведення реконструкції яких визнане в установленому порядку недоцільним. Тобто усі вони в найближчому майбутньому можуть бути знесені і, відповідно, потребуватиме розв'язання проблема відходів будівельно-ремонтних робіт. Так, від однієї застарілої п'ятиповерхівки утворюється в середньому 3000 куб. метрів відходів будівельно-ремонтних робіт.

Утворення відходів будівельно-ремонтних робіт залежить від:

розвитку населених пунктів, а також транспортної інфраструктури;

утримання особливо старих житлових районів;

знесення особливо старих багатопверхових будинків у житлових районах.

Відходи будівельно-ремонтних робіт є значним та невикористаним ресурсом.

Основна частина відходів будівельно-ремонтних робіт вивозиться на звалища та місця захоронення. У деяких випадках такі відходи використовуються для засипання або меліорації земель. Сталеві конструкції та великі пиломатеріали часто використовуються повторно або переробляються. У багатьох країнах — членах ЄС рівень переробки відходів будівельно-ремонтних робіт перевищив 80 відсотків. Основна їх частина надходить від суб'єктів господарювання приватного сектору.

Небезпечні відходи

Небезпечними відходами є відходи, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, що створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та потребують спеціальних методів і засобів поводження з ними.

Відмінність ситуації з відходами в Україні порівняно з розвинутими країнами полягає як у більш значних обсягах утворення відходів, так і у відсутності інфраструктури поводження з ними, що є складовою частиною економіки зазначених країн.

У зв'язку з підвищенням рівня добробуту населення та переходом промисловості на найкращі доступні технології з виробництвом високоінноваційної продукції обсяг небезпечних відходів, що утворюється і неконтрольовано надходить у навколишнє природне середовище, збільшується. Небезпека зростає через розпорощення небезпечних відходів по всій території України. Якщо раніше в сільській місцевості номенклатура небезпечних відходів обмежувалася тільки забороненими і непридатними до використання в сільському господарстві хімічними засобами для захисту рослин, на даний час кількість видів таких засобів та їх обсяги значно зросли за рахунок відходів електричного та електронного обладнання, батарейок, батарей та акумуляторів, хлорвмісних полімерів, стероїдних та біологічних хімічних засобів для захисту рослин, стимуляторів росту, консервантів, харчових добавок тощо.

Загальний обсяг накопичення небезпечних відходів становить 5 млрд. тонн, а поточні витрати на їх видалення і зберігання — близько 600 млн. гривень.

Особливу групу небезпечних відходів становлять непридатні та заборонені до використання хімічні засоби захисту рослин. Їх залишок на початок 2017 року становив, за офіційними даними, близько 8,5 тис. тонн.

Відходи електричного та електронного обладнання вкрай небезпечні, оскільки містять токсичні метали — свинець, ртуть, кадмій, хром та берилій, а також бромовані антипірени, фторхлоровуглеводні, поліхлоровані біфеніли, полівінілхлорид. Близько 70 відсотків небезпечних для навколишнього природного середовища та здоров'я людини речовин, що перебувають у побутових відходах, міститься у відходах електричного та електронного обладнання.

За обсягами утворення домінують небезпечні відходи, які містять важкі метали (хром, свинець, нікель, кадмій, ртуть). Переважно це

відходи галузей чорної і кольорової металургії, хімічної промисловості, машинобудування (гальванічні виробництва).

В Україні існує близько 300 накопичувачів небезпечних відходів, які побудовані без належного технічного захисту і стали джерелом екологічної небезпеки регіонального масштабу. Обладнані сховища для зберігання небезпечних відходів і установки для їх знешкодження та регенерації мають лише окремі суб'єкти господарювання.

Мінімізація обсягів утворення небезпечних відходів, створення потужностей з їх екологічно безпечної утилізації, знешкодження та видалення мають для України першочергове значення.

Ефективне вирішення всього комплексу питань, пов'язаних з ліквідацією чи обмеженням негативного впливу небезпечних відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини, можливе тільки шляхом здійснення заходів, які враховують сучасний стан національної економіки, перспективи її соціально-економічного розвитку, а також узагальнений світовий досвід розв'язання зазначених проблем.

Основні проблеми, що стосуються управління небезпечними відходами, є:

відсутність у діючих системах обліку та звітності повної інформації про утворення та подальші операції з поводження з небезпечними відходами споживання, що пов'язане з практичною відсутністю систем збирання/приймання зазначених відходів від населення;

відсутність реальних стимулів і низький рівень витрат, передбачених на утилізацію відходів, перешкоджають впровадженню систем для роздільного збирання та перероблення небезпечних відходів;

для окремих галузей промисловості (металургійна, хімічна тощо) у зв'язку із застосуванням застарілих технологій та великими обсягами утворення небезпечних відходів різке підвищення вартості поводження з ними може спричинити суттєві фінансові та технологічні труднощі;

відсутність технічних можливостей для перероблення деяких категорій небезпечних відходів, що є передумовою для їх неконтрольованого видалення;

невідповідність значної частини існуючих виробничих потужностей і об'єктів видалення небезпечних відходів екологічним вимогам та сучасним технічним стандартам. Продовження роботи деяких об'єктів пов'язане з безпосередньою небезпекою для навколишнього природного середовища;

впровадження сучасних вимог до поводження з окремими видами небезпечних відходів може спричинити для суб'єктів господарювання зростання необхідних фінансових витрат або необхідність технологічного переоснащення виробництва та обладнання. За умови неефективного здійснення державного (екологічного) контролю у сфері поводження з небезпечними відходами це може стимулювати зростання кількості порушень природоохоронного законодавства;

відсутність системи належного планування управління небезпечними відходами на рівні суб'єктів господарювання;

складне фінансове становище і дрібносерійне виробництво у деяких галузях, що перешкоджає будівництву необхідних споруд для усунення впливу небезпечних відходів на навколишнє природне середовище;

недостатній рівень витрат на екологічно безпечне поводження з небезпечними відходами на всіх рівнях для захисту навколишнього природного середовища і здоров'я людини;

обмежений загальний обсяг інвестицій, пов'язаних з регулюванням відходів;

низький рівень обізнаності та поінформованості суб'єктів господарювання про можливості переробки або повторного використання небезпечних відходів;

низький рівень поінформованості інвестора про потенціал виробництва нових продуктів з відходів, потенційно придатних для повторного/багаторазового використання.

Відходи виробництва продукції сільського господарства

Інтенсифікація сільськогосподарського виробництва та розширення територій сільськогосподарських угідь призвели до зростання кількості відходів і їх впливу на навколишнє природне середовище. Потенційними факторами негативного впливу на навколишнє природне середовище є кілька типів відходів виробництва продукції сільського господарства (далі — відходи сільського господарства): органічні відходи рослинництва; органічні відходи тваринництва та птахівництва; біовідходи (труп тварин та птиці); залишкова кількість добрив, хімічних та біологічних засобів для захисту рослин, ветеринарних препаратів.

Традиційно сільськогосподарські відходи в Україні поділяються на відходи тваринництва, відходи рослинництва та агрохімічні відходи.

Відсоток утворення відходів сільського господарства становить порівняно незначну частку загального обсягу утворених відходів — не більш 4 відсотки усіх відходів I — IV класу, що утворюються протягом періоду статистичних спостережень.

Згідно з даними статистичних спостережень, за 2015 рік з понад 13,5 млн. тонн утворених сільськогосподарських відходів наймасовішими є:

відходи рослинного походження (7742 тис. тонн, або 57 відсотків);

тваринні екскременти, сечовина і гній (4938 тис. тонн, або 37 відсотків);

відходи тваринного походження та змішані харчові відходи (897 тис. тонн, або 6 відсотків).

Однак статистичні дані не повною мірою достовірно відображають реальний стан справ. Так, за валового збору зерна на рівні 50 млн. тонн може утворитися до 25 млн. тонн соломи. У разі зростання валового збору до 80 млн. тонн зростає до 40 млн. тонн і обсяг соломи.

Іншим джерелом утворення відходів сільського господарства є тваринництво та птахівництво, де основним видом відходів сільського господарства є гній. Усього худоби в Україні близько 13 млн. голів. Якщо в середньому одна тварина дає 10 кілограмів гною на добу, за рік може утворитися до 50 млн. тонн гною. Поголів'я 1,5 млн. курей дає на добу понад 100 тонн. Усього в Україні щороку утворюється близько 500 тис. тонн пташиного посліду. Крім того, утворюються відходи від забою та падежу птиці. За нормативами, падіж може становити 3,5 відсотка загальної кількості на рік, що становить за середньої ваги птиці 500 грамів — 3 570 тонн біовідходів без урахування біовідходів, що утворюються під час забою птиці.

Актуальним є питання поводження з відходами хімічних засобів захисту рослин, до складу яких входять пестициди, гербіциди, фунгіциди, хімічні та біологічні стимулятори росту рослин.

Окрему групу відходів хімічних засобів захисту для рослин становлять непридатні та заборонені до використання пестициди, що виготовлені та накопичені ще за часів СРСР.

Порядком проведення комплексної інвентаризації місць накопичення заборонених і непридатних для використання в сільському господарстві хімічних засобів для захисту рослин, затвердженим спільним наказом Мінагрополітики, Мінприроди, МОЗ від 18 жовтня 2001 р. № 315/376/412, передбачено проведення комплексної інвентаризації накопичення заборонених і непридатних до використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту

рослин; інвентаризація накопичення заборонених і непридатних до використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин проводиться на підприємствах, установах, організаціях усіх форм власності, що мають складські приміщення для зберігання хімічних засобів захисту рослин.

Разом з тим результати проведеної інвентаризації відходів хімічних засобів захисту рослин не дають змоги точно оцінити їх кількість, але за попередніми результатами обсяги накопичення непридатних хімічних засобів захисту рослин можуть становити 8,5 тис. тонн.

У сфері управління відходами сільського господарства існують такі основні проблеми, що необхідно розв'язати в рамках реалізації цієї Стратегії:

неналежний рівень дотримання вимог законодавства — головна проблема сільськогосподарського сектору;

низький рівень поінформованості та обізнаності сільськогосподарського сектору щодо можливостей та переваг оброблення чи повторного використання відходів сільського господарства;

низький рівень поінформованості інвесторів щодо можливостей виробництва нових продуктів із сільськогосподарських відходів;

відсутність дієвого механізму залучення приватних інвестицій для розвитку об'єктів сільськогосподарського сектору;

низький рівень ефективності управління стратегічними об'єктами у сфері поводження з відходами сільськогосподарського сектору.

Специфічні види відходів

Відходи упаковки

Ситуація, що склалася в Україні у сфері поводження з відходами упаковки, є незадовільною, зокрема у сфері забезпечення збирання відходів, перероблення та утилізації, а також введення у господарський обіг.

Згідно з даними Мінрегіону, у 2016 році перероблено та утилізовано близько 5,76 відсотка побутових відходів, з них — 2,72 відсотка спалено, лише 3 відсотки як вторинну сировину передано на потужності з перероблення, а решта побутових відходів потрапила на звалища.

Відсутність ефективної системи збирання відходів упаковки щороку призводить до втрати вагомого ресурсного потенціалу для переробної промисловості у вигляді відходів паперу і картону від 0,5 до 0,6 млн. тонн, скла — 1 млн. тонн, полімерів — 0,6 млн. тонн. Як наслідок — погіршення екологічної ситуації.

Як свідчить досвід розвинутих країн, введення відходів у господарський обіг забезпечує формування значної частини валового внутрішнього продукту та створення сотні тисяч робочих місць. Системи збирання, перероблення та утилізації стають джерелом постійно відновлюваних матеріально-сировинних ресурсів, яких потребує переробна промисловість.

Облік обсягів утворення, перероблення та утилізації відходів упаковки як вторинної сировини ведеться на державному рівні не в повному обсязі. Не реалізується європейський принцип розширеної відповідальності виробника, суб'єкти господарювання не несуть відповідальності за подальшу утилізацію використаної упаковки.

Відходи упаковки як сировинний потенціал можуть замінювати первинні ресурси і відігравати важливу роль у розвитку національної економіки, сприяючи ресурсозбереженню і забезпеченню сировинної незалежності держави, створюючи додатковий експортний потенціал. Такі відходи можливо використовувати для виробництва промислової продукції, будівельних матеріалів. Доцільним є їх широке та економічно ефективно використання, забезпечення належного збирання та заготівлі використаної упаковки як вторинної сировини.

Відходи електричного та електронного обладнання

Відходи електричного та електронного обладнання — прилади, що працюють за допомогою електроенергії або електромагнітного поля, строк експлуатації яких закінчився або власник має намір їх позбутися шляхом утилізації чи видалення. Такі відходи мають у своєму складі різноманітні матеріали, а також небезпечні компоненти, що містять токсичні речовини, здатні забруднити навколишнє природне середовище і поставити під загрозу здоров'я людей у разі їх належної утилізації.

Застосування нових технологій, функцій, зміни дизайну призводить до скорочення життєвого циклу продуктів і прискорення виведення із використання застарілих електричних та електронних приладів та різкого зростання кількості їх відходів.

Інвестиційна активність в сфері управління відходами електричного та електронного обладнання є низькою внаслідок

відсутності необхідної законодавчої бази і чітко визначених сфер відповідальності для всіх учасників ринку.

Так, питання, щодо заборони використання певних небезпечних речовин в електричному та електронному обладнанні регулюється постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 р. № 139 “Про затвердження Технічного регламенту обмеження використання деяких небезпечних речовин в електричному та електронному обладнанні”, яка включає вимоги Директиви 2002/95/ЄС Європейського парламенту та Ради “Про заборону використання деяких небезпечних речовин в електричному та електронному обладнанні”.

Спеціальним регуляторним документом щодо поводження з відходами електричного та електронного обладнання є наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства від 22 січня 2013 р. № 15 “Про затвердження Методичних рекомендацій щодо збирання відходів електричного та електронного обладнання, що є у складі побутових відходів”.

Відпрацьовані батарейки, батареї та акумулятори

Батарейки, батареї та акумулятори стають більш поширеним джерелом енергії для ряду електричних приладів домашнього та професійного вжитку. Однак батарейки та акумулятори можуть містити такі токсичні важкі метали, як нікель, кадмій або ртуть.

Перероблення відпрацьованих батарейок, батарей та акумуляторів є необхідним природоохоронним заходом щодо відновлення цінних металів, заощадження енергії за рахунок зниження потреб у вторинній сировині і запобігання надходженню батарейок на полігони, де під час руйнування їх корпусу важкі метали можуть потрапляти в ґрунт спричинюючи забруднення води і ґрунту.

В Україні збирання та переробка відпрацьованих батарейок, батарей та акумуляторів більше 7 ампер-годин регулюється Законом України “Про хімічні джерела струму” та спільним наказом Міністерства промисловості, Міністерства економіки, Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки від 31 грудня 1996 р. № 223/154/165 “Про затвердження Положення про порядок збирання та переробки відпрацьованих свинцево-кислотних акумуляторів”. Однак зазначені нормативно-правові акти містять застарілі положення, які фактично залишаються нереалізованими та не поширюються на сферу поводження з усіма видами батарейок, батарей та акумуляторів.

На даний час хімічні джерела струму виведені із сфери регулювання Закону України "Про відходи".

З огляду на високий рівень рентабельності переробки свинцю багато суб'єктів господарювання мають ліцензії на здійснення операцій з небезпечними відходами і здійснюють збирання свинцево-кислотних акумуляторів. На даний час існує кілька нових сучасних потужностей з автоматичною обробкою відпрацьованих акумуляторів, інші установки потребують модернізації та впровадження нових технологій.

Питання збирання та перероблення відпрацьованих батарейок в Україні залишається неврегульованим. Збирання таких батарейок здійснюється на добровільних засадах громадськими організаціями, об'єднаннями громадян, але у зв'язку з відсутністю належної інфраструктури з їх перероблення вони зберігаються для подальшої переробки.

Медичні відходи

Відходи, утворені у процесі медичної діяльності, несуть потенційно вищий ризик для людей, ніж будь-який інший тип відходів.

Медичні відходи — відходи, що утворюються в лікувально-профілактичних установах та інших закладах охорони здоров'я, що проводять медичні процедури, незалежно від форми власності, в установах і лікувально-профілактичних закладах санаторного лікування, аптеках, науково-дослідних інститутах і навчальних медичних закладах.

Від 75 — 80 відсотка відходів, утворених закладами охорони здоров'я, що не мають контакту з біологічними рідинами пацієнтів, інфекційними хворими, наближені за складом до побутових відходів, а саме: відходи скла (пляшки, флакони, банки тощо), папір, канцелярське приладдя, упаковка, меблі, списаний м'який інвентар (халати, постільна білизна), діагностичне обладнання, яке втратило споживчі властивості.

Решта медичних відходів 10 — 25 відсотків належать до категорії небезпечних і можуть бути факторами ризику для навколишнього природного середовища і здоров'я людини. Небезпечними медичними відходами є:

гострі відходи — використані або невикористані гострі предмети (голки, шприци, скальпелі, піпетки, ножі);

інфекційні відходи — відходи, що ймовірно містять хвороботворні мікроби і несуть ризик передачі захворювання (тканини, забруднені кров'ю, лабораторні культури і мікробіологічні запаси);

патологічні відходи — тканини, органи або рідини організму людини, частини тіла, ембріони, невикористані продукти крові;

фармацевтичні відходи — лікарські препарати із закінченим строком дії, частково використані флакони;

цитотоксичні відходи — відходи, що містять речовини з генотоксичними властивостями (відходи, що містять цитостатичні препарати, генотоксичні хімікати);

хімічні відходи — відходи, що містять хімічні речовини (наприклад, лабораторні реагенти; плівки, дезінфікуючі засоби, такі відходи з високим вмістом важких металів, як акумулятори, розбиті ртутні термометри і прилади для вимірювання кров'яного тиску).

Основними проблемами у сфері управління медичними відходами є:

низький рівень поводження з медичними відходами, що здійснюється у закладах охорони здоров'я;

відсутність необхідних засобів та приміщень для збирання, переміщення на території закладів охорони здоров'я та безпечного тимчасового зберігання інфекційних відходів;

відсутність холодильного обладнання для зберігання відходів при низьких температурах;

відсутність відповідних контейнерів та упаковок;

обмежені можливості щодо придбання високоякісного обладнання для оброблення медичних відходів.

Значна частина медичних відходів вивозиться на полігони та несанкціоновані звалища внаслідок безвідповідальності медичних працівників закладів охорони здоров'я, недостатності та недоступності потужностей з оброблення та видалення медичних відходів.

Україні обмежені фінансові ресурси є важливим стримуючим фактором, який перешкоджає вдосконаленню системи поводження з медичними відходами. Стан національної економіки в останні роки істотно вплинув на фінансове забезпечення медичної галузі і, очевидно, що залучення фінансових ресурсів, необхідних для впровадження належної системи поводження з медичними відходами, є вкрай складним завданням.

Мета і строки реалізації Стратегії

Метою цієї Стратегії є створення умов для підвищення стандартів життя населення шляхом впровадження системного підходу до поводження з відходами на державному та регіональному рівні, зменшення обсягів утворення відходів та збільшення обсягу їх переробки та повторного використання.

Цілями Стратегії є:

визначення та розв'язання ключових проблем розвитку управління відходами в Україні на інноваційних засадах;

визначення пріоритетних напрямів діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, організацій, установ, підприємств, громадських організацій та суспільства в цілому щодо переходу системи управління відходами на інноваційну модель;

визначення шляхів та методів удосконалення існуючої інфраструктури з управління відходами, які не суперечать інноваційній моделі;

забезпечення сталого розвитку України шляхом виконання завдань, спрямованих на екологічну та ресурсну безпеку;

зменшення адміністративного навантаження на суб'єктів господарювання, підвищення якості надання адміністративних послуг;

забезпечення законності та передбачуваності адміністративних дій.

Стратегія базується на таких принципах:

ієрархії поводження з відходами, який передбачає дії стосовно поводження з відходами у такій послідовності:

- запобігання утворенню відходів з метою оптимізації процесів проектування видобутку ресурсів, виробництва товарів (екодизайн) та утворення відходів;

- підготовку до повторного використання — створення цілої галузі для проведення перевірки, очистки чи визначення придатності продуктів або їх компонентів для повторного їх використання без попередньої обробки;

- перероблення відходів — утилізація з поверненням у виробничий цикл різних матеріалів, що містяться у відходах;

- інші види утилізації відходів, у тому числі енергетична утилізація, — використання відходів як вторинних енергетичних ресурсів;

- видалення відходів — захоронення їх у спеціально обладнаних місцях/об'єктах та знищення (знешкодження) на установках, що відповідають екологічним нормативам, лише у разі відсутності можливості виконати попередні ступені ієрархії;

переходу до економіки замкненого циклу, який передбачає, що обсяг продуктів, матеріалів і ресурсів використовується в економіці якомога довше і утворення відходів мінімізується;

наближеності, який передбачає для зменшення потенційних ризиків від забруднення відходами їх перероблення якомога ближче до джерел утворення;

попередженості, який за наявності доказів екологічного ризику слід вжити відповідних запобіжних заходів;

спільної відповідальності, участі органів державної влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, а також громадськості під час прийняття рішень щодо досягнення цілей екологічної політики;

розширеної відповідальності виробника, який передбачає відповідальність виробників та імпортерів продукції за прийняття повернутої продукції та відходів, що лишилися після її використання, а також подальше управління відходами;

самодостатності, який передбачає створення інтегрованої адекватної мережі об'єктів з утилізації і видалення відходів, що дасть змогу державі чи регіону забезпечити самостійну утилізацію та видалення власних відходів.

Крім того, важливим економічним інструментом екологічної політики є принцип "забруднювач платить", який передбачає, що особи, відповідальні за забруднення, повинні нести витрати, пов'язані із цим забрудненням.

Завданнями Стратегії є:

визначення напрямів та пріоритетів розвитку вторинного ресурсокористування з урахуванням як сучасних реальних можливостей, так і довгострокових економічних, соціальних і екологічних інтересів суспільства;

широке запровадження державно-приватного партнерства, взаємодії та співробітництва в центральних та місцевих органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування;

науково-технологічне та методичне забезпечення управління відходами на інноваційних засадах;

значне підвищення ролі регіонів та громадянського суспільства у реформуванні сфери поводження з відходами;

забезпечення фінансування та здійснення визначених заходів для подальшого вдосконалення системи управління поводження з відходами на традиційних засадах.

Реалізація цієї Стратегії здійснюється трьома етапами:

перший — 2017—2018 роки, другий — 2019—2023 роки, третій — 2024—2030 роки.

Шляхи і способи розв'язання проблеми

Ця Стратегія визначає загальні заходи у сфері управління відходами у цілому та спеціальні заходи у сфері управління окремими видами відходів.

На першому етапі реалізації цієї Стратегії передбачається здійснення таких загальних заходів щодо:

утворення Координаційної ради з питань реалізації цієї Стратегії, головою якої є Віце-прем'єр-міністр згідно з розподілом обов'язків, склад якої визначається Кабінетом Міністрів України, для забезпечення координації роботи залучених центральних органів виконавчої влади, відповідальних за різні напрями реформи державного управління;

утворення при Мінприроди робочої групи за участю представників Мінприроди, Мінекономрозвитку, Мінфінансів, Мінрегіону, Мінагрополітики, Мінсоцполітики, Міноборони, МВС, МОН, інших центральних органів виконавчої влади, провідних учених Національної академії наук, громадських об'єднань для розроблення проекту Національного плану управління відходами;

утворення робочих груп у місцевих органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, основним завданням яких є підготовка пропозицій до Національного плану управління відходами з урахуванням особливостей взаємодії та співробітництва в системі місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.

розроблення законопроектів: про відходи та вторинні ресурси; про захоронення відходів; про спалювання відходів; про управління відходами видобувної промисловості; про побутові відходи; про відходи упаковки; про відпрацьовані нафтопродукти; про зняті з експлуатації транспортні засоби; про батареї, батареї та акумулятори; про відходи електронного та електричного обладнання та інших;

розроблення необхідних технічних регламентів з питань поводження з відходами;

удосконалення нормативно-правової бази з питань організації роздільного збирання усіх відходів та їх перероблення і утилізації;

підготовки пропозицій щодо вдосконалення інституційної структури управління відходами на інноваційних засадах, у тому числі щодо створення центрального органу виконавчої влади з питань управління відходами, діяльність якого спрямовується Кабінетом Міністрів України через Міністра екології та природних ресурсів;

прийняття необхідних рішень щодо утворення єдиного центру із забезпечення виконання міжнародних конвенцій, що регулюють питання поводження з небезпечними відходами та речовинами, створивши умови для ефективного виконання зобов'язань, що випливають із членства України в Базельській конвенції про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням (1989 рік), Роттердамській конвенції про процедуру попередньої обґрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин (1998 рік), Стокгольмській конвенції про стійкі органічні забруднення (2001 рік) та Мінаматській конвенції про ртуть (2017 рік);

утворення міжвідомчої координаційної ради з науково-дослідних робіт з багаторазового використання природних ресурсів та перероблення і утилізація відходів при Національній академії наук;

розроблення типового проекту навчального плану з багаторазового використання природних ресурсів та перероблення і утилізації відходів, орієнтованого на впровадження якісних змін у цій сфері та опрацювання питання щодо можливості його використання у вищих навчальних закладах, що здійснюють підготовку фахівців з екологічної безпеки та безпеки життєдіяльності;

проведення наукового дослідження для визначення потреби до 2030 року у фахівцях з екологічної безпеки та безпеки життєдіяльності;

розроблення плану заходів щодо проведення загальнодержавної кампанії з питань управління відходами (багаторазового використання природних ресурсів та перероблення і утилізації відходів).

На другому етапі реалізації цієї Стратегії передбачається здійснення таких загальних заходів щодо:

впровадження положень нормативно-правових актів щодо:

- урахування ціни багаторазового використання природних ресурсів та перероблення і утилізації відходів у ціні вартості товарів та продукції;

- нормування та сертифікації технологій виробництва продукції, відходи якої придатні до перероблення і утилізації;

розроблення положення про електронну інформаційну логістичну схему видобутку та використання природних ресурсів та поводження з відходами;

розроблення положення про Національний реєстр об'єктів утворення, здійснення операцій у сфері поводження з відходами, найкращих доступних технологій поводження з відходами;

розроблення положення про інформаційну систему надання звітності суб'єктами господарювання щодо діяльності у сфері поводження з відходами;

розроблення альтернативної класифікації відходів на основі їх властивостей, якісних та кількісних показників;

розроблення організаційно-методологічних та техніко-технологічних засад для створення державного реєстру відходів та вторинних ресурсів, що утворюються та накопичені в Україні, на основі їх альтернативної класифікації за властивостями, якісними та кількісними показниками;

формування пропозицій щодо створення технічного комітету стандартизації з питань управління відходами та ресурсами;

запровадження механізму державної грантової підтримки комплексних міжвідомчих наукових досліджень з актуальної проблематики управління відходами та ресурсами;

розроблення освітніх стандартів та освітньо-професійних програм відповідно до міжнародних вимог до підготовки фахівців з управління відходами та ресурсами;

створення мережі закладів, що здійснюють підвищення кваліфікації спеціалістів з поводження з відходами, у тому числі на регіональному рівні;

розроблення та удосконалення програм підвищення кваліфікації фахівців у сфері управління відходами та ресурсами;

здійснення заходів щодо проведення загальнодержавної кампанії з питань управління відходами (багаторазового використання природних ресурсів та перероблення і утилізації відходів);

розроблення методичних рекомендацій з управління відходами для центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, громадськості тощо;

підвищення рівня поінформованості заінтересованих сторін шляхом проведення інформаційно-просвітницьких кампаній, виконання програм інформування громадськості та консультаційних заходів з метою роз'яснення вимог законодавства щодо управління відходами, усвідомлення переваг мінімізації обсягів утворення відходів, забезпечення екологічно безпечного поводження та впровадження належної практики управління відходами.

На третьому етапі реалізації цієї Стратегії передбачається здійснення таких загальних заходів щодо:

модернізації матеріально-технічної бази суб'єктів господарювання з багаторазового використання природних ресурсів та перероблення і утилізації відходів;

інформатизація галузей поводження з природними ресурсами та відходами з реалізацією проекту єдиного універсального веб-порталу інформаційних ресурсів з багаторазового використання природних ресурсів та перероблення і утилізації відходів;

забезпечення функціонування:

- електронної інформаційної логістичної схеми поводження з природними ресурсами (їх вилучення, отримання з них корисної продукції, утворення відходів, які переробляються і утилізуються);

- національного реєстру джерел утворення відходів, потужностей у сфері поводження з відходами із застосуванням найкращих доступних технологій;

- інформаційної системи надання електронної звітності суб'єктами господарювання, які провадять діяльність у сфері поводження з відходами;

- державного реєстру відходів та вторинних ресурсів, що утворюються та накопичені в Україні.

Спеціальними заходами є:

у сфері побутових відходів

прийняття нормативно-правових актів, спрямованих на:

- ведення реєстрів для суб'єктів господарювання, які надають послуги з вивезення побутових відходів;

- визначення права власності на побутові відходи;

- реалізацію економічних інструментів, зокрема: стимулювання перероблення побутових відходів;

повне відшкодування витрат за рахунок включення до тарифу з поводження з побутовими відходами усіх витрат, пов'язаних з наданням таких послуг;

впровадження механізму повного фінансування системи управління відходами з урахуванням принципів "забруднювач платить", "розширена відповідальність виробника" та "плати за те, що викидаєш";

реформування системи проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів;

удосконалення процедури формування тарифу на послуги з поводження з побутових відходів;

запровадження механізму гарантій відшкодування витрат на будівництво, експлуатацію, закриття, рекультивацію, подальший догляд і моніторинг полігонів побутових відходів протягом щонайменше 30 років після закриття за рахунок тарифів на захоронення побутових відходів;

запровадження відповідальності споживача послуг з вивезення побутових відходів за не укладення договору з виконавцем таких послуг, визначеним за результатами конкурсу;

вивезення побутових відходів від усіх категорій споживачів, утворених у населеному пункті, тільки тими суб'єктами господарювання, що за результатами конкурсу визначені виконавцем таких послуг;

посилення відповідальності суб'єкта господарювання, який надає послуги з вивезення, перевезення побутових відходів на об'єкти поводження з побутових відходів (перероблення та захоронення), які не визначені органом місцевого самоврядування у схемі санітарного очищення населеного пункту та/або правилах благоустрою населеного пункту, або іншим рішенням;

встановлення вимог до складу і властивостей палива, отриманого з відходів;

запобігання та зведення до мінімуму утворення побутових відходів;

оприлюднення довідкових документів з найкращих доступних технологій щодо поводження з відходами та ефективності використання ресурсів у окремих галузях промисловості;

створення ефективної та рентабельної системи збирання та вивезення побутових відходів з максимальним охопленням населення відповідними послугами;

залучення населення до роздільного збирання побутових відходів та стимулювання такого їх збирання;

збільшення охоплення населення послугами збирання та вивезення побутових відходів з подальшим поширенням послуг у селищах і селах;

запровадження роздільного збирання та поводження з окремими небезпечними компонентами побутових відходів, виконання зобов'язань виробниками та імпортерами щодо збирання та перероблення компонентів побутових відходів шляхом застосування принципу розширеної відповідальності виробника;

створення органами місцевого самоврядування в населених пунктах з чисельністю більш як 50 тис. осіб спеціалізованих комунальних пунктів збирання відходів з урахуванням площі, густоти та кількості населення населеного пункту;

забезпечення комунальними пунктами збирання відходів приймання таких видів відходів:

- небезпечних відходів у складі побутових;
- великогабаритних відходів (меблів, великих речей домашнього вжитку тощо);
- вторинної сировини;
- відходів електричного та електронного обладнання, відпрацьованих батарейок, батарей та акумуляторів;
- садових та паркових відходів біологічного походження (трави, листя, гілок тощо);
- відходів будівельно-ремонтних робіт;

впровадження схем розширеної відповідальності виробника для окремих компонентів побутових відходів;

забезпечення використання ресурсоцінного потенціалу побутових відходів;

застосування добровільних депозитних систем та системи "застава—повернення" для відходів упаковки з-під напоїв, зокрема скляних пляшок, за умови повноцінного запровадження принципу розширеної відповідальності виробника для відходів упаковки;

підвищення рівня перероблення побутових відходів;

забезпечення у 2023 році перероблення 15 відсотків побутових відходів за допомогою стимулюючих інструментів, збільшення населення, яке здійснює роздільне збирання побутових відходів, до 23 відсотків та введення в експлуатацію сміттесортувальних ліній та сміттєпереробних заводів;

забезпечення у 2030 році перероблення 50 відсотків побутових відходів загального обсягу їх утворення шляхом збільшення чисельності населення, яке здійснює роздільне збирання побутових

відходів, до 48 відсотків та введення в експлуатацію додаткових смітесортувальних ліній та сміттепереробних заводів;

запровадження компостування органічної складової побутових відходів у приватних домогосподарствах сільської місцевості, а також приміських районів міст;

створення в рамках пілотних проектів об'єктів з виробництва палива з побутових відходів на базі об'єктів механіко-біологічного оброблення за умови їх наближеного розташування до цементних заводів. Кількість і розташування виробництв залежатиме від прийняття нормативних документів, які регулюватимуть питання використання альтернативного палива;

створення до 2022 року в обласних центрах мережі пунктів збирання для повторного використання меблів, побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку;

забезпечення функціонування мережі регіональних полігонів відповідно до вимог Директиви Ради № 1999/31/ЄС від 26 квітня 1999 р. "Про захоронення відходів";

визначення місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування з урахуванням механізмів їх взаємодії та співробітництва оптимальних районів охоплення та розташування регіональних об'єктів поводження з побутових відходів (сміттеперевантажувальних станцій, смітесортувальних ліній, сміттепереробних заводів, полігонів тощо). Формування за результатами проведеної інвентаризації та оцінки екологічного ризику переліків діючих полігонів/звалищ, що підлягають приведенню у відповідність з екологічними вимогами, а також полігонів/звалищ, які підлягають закриттю;

підготовка місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування плану пріоритетів щодо закриття полігонів/звалищ, які не відповідають екологічним вимогам;

підготовка місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування планів заходів щодо приведення полігонів у відповідність з екологічними вимогами;

забезпечення будівництва першої черги мережі регіональних полігонів для захоронення побутових відходів. Оптимальна зона охоплення (кластер) повинна включати територію, на якій проживає близько 400 тис. осіб. Внаслідок відносно високих капітальних та експлуатаційних витрат полігонів, що відповідають вимогам законодавства ЄС, такі об'єкти повинні мати мінімальну потужність близько 50 тис. тонн на рік (оптимальна потужність — 100 тис. тонн на рік) на кількість населення, що становить не менш як 150 тис. осіб;

подальша розбудова мережі регіональних полігонів;

забезпечити у районах, де будуть організовані і функціонуватимуть нові регіональні полігони, припинення експлуатації, закриття та рекультивацію полігонів і сміттєзвалищ, які не відповідають вимогам екологічної безпеки;

розроблення плану заходів щодо зменшення обсягів захоронення побутових відходів, що біологічно розкладаються;

будівництво мережі сміттєперевантажувальних станцій (200 одиниць) з метою зменшення загальних транспортних витрат. Кількість та розташування сміттєперевантажувальних станцій залежатиме від місця розміщення регіональних полігонів і уточнюватиметься під час розроблення регіональних планів управління відходами;

впровадження фінансового механізму покриття за рахунок тарифів на захоронення відходів всіх витрат на будівництво, експлуатацію, закриття, рекультивацію полігонів, їх обслуговування після закриття і проведення моніторингу;

проведення національної інформаційно-просвітницької кампанії з метою підвищення рівня поінформованості для забезпечення усвідомлення ключовими заінтересованими сторонами сталої системи управління з побутовими відходами, її переваг та необхідного їх внеску в систему;

у сфері промислових відходів

прийняття нормативно-правових актів, спрямованих на:

- запровадження більш чистих виробництв/технологій і створенням мережі центрів, які надаватимуть необхідну технічну, консалтингову та інформаційну підтримку;

- визначення основних технологічних процесів — найкращих доступних технологій для повторного використання, перероблення та утилізації промислових відходів;

- створення системи екологічно безпечного видалення відходів у спеціально відведених та належно облаштованих місцях та об'єктах з урахуванням моделі регіональних полігонів промислових відходів, для повторного використання, перероблення та утилізації яких відсутні екологічно безпечні технології;

- створення централізованих регіональних потужностей з перероблення та утилізації промислових відходів;

- впровадження системи класифікації промислових відходів відповідно до європейського законодавства;

- реєстрацію джерел утворення промислових відходів у розрізі суб'єктів господарювання;

- реєстрацію суб'єктів господарювання, які збирають та перевозять промислові відходи;

- забезпечення операційного контролю за перевезенням промислових відходів із здійсненням належних заходів безпеки та захисту навколишнього природного середовища під час транспортування;

- реєстрацію існуючих об'єктів поводження з промисловими відходами;

- удосконалення системи ліцензування та/або надання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами;

- запровадження системи обліку відходів, яка спрямована на здійснення контролю за зміною права власності на відходи, підтвердження належного обігу промислових відходів від джерела утворення до місця здійснення подальшого поводження з ними та недопущення їх розміщення у несанкціонованих місцях та об'єктах;

- стимулювання перероблення, утилізації промислових відходів;

- стимулювання використання матеріалів для будівництва із вторинної сировини (відходів), зокрема для будівельної галузі економіки та дорожнього будівництва;

- встановлення під час здійснення державних закупівель механізму сприяння максимальному використанню суб'єктами господарювання промислових відходів раціонального та економного використання матеріальних ресурсів;

- забезпечення стратегічного планування, що передбачає розроблення регіональних планів управління відходами;

розроблення актів законодавства щодо імплементації положень Директиви № 2006/21/ЄС Європейського парламенту та Ради від 15 березня 2006 р. "Про управління відходами видобувних підприємств, та якою вносяться зміни до Директиви 2004/35/ЄС", якою встановлюватимуть вимоги до:

- безпечного управління відходами, що утворюються в результаті видобування, оброблення і зберігання мінеральних ресурсів;

- дозволів на функціонування об'єктів/місць розміщення відходів видобувної промисловості;

- заходів під час будівництва нового об'єкта або модернізації/реконструкції існуючого, які стосуються умов розміщення, попередження забруднення ґрунтів, атмосферного

повітря та водних об'єктів, проведення моніторингу та інспекційних перевірок;

- заходів із закриття об'єкта, рекультивації земель та процедур моніторингу після його закриття;

- попередження аварій та створення систем управління безпекою для об'єктів з підвищеними ризиками для здоров'я людини та навколишнього природного середовища;

- фінансових гарантій, що надаються власниками полігонів для забезпечення виконання їх зобов'язань до початку функціонування об'єкта та рекультивації ділянки під час закриття об'єкта;

- планів управління відходами, що включатимуть заходи із попередження або мінімізації обсягів утворення відходів, їх повторного використання, перероблення та утилізації;

- процедур контролю та моніторингу об'єктів поводження з відходами, у тому числі після їх закриття;

- заходів із попередження забруднення навколишнього природного середовища;

- створення інформаційної системи управління відходами, яка включатиме інформацію про номенклатуру та кількість відходів, що утворюються, перероблюються, утилізуються та видаляються, а також суб'єктів господарювання, що здійснюють збирання, перевезення, повторне використання, перероблення, утилізацію та видалення відходів. Інформаційна система управління відходами також використовуватиметься для підтримки діяльності місцевих органів влади, які здійснюватимуть управління Фондом управління промисловими відходами;

- створення фондів управління промисловими відходами, визначивши їх розпорядниками облдержадміністрації, а джерелом наповнення — кошти суб'єктів господарювання, які утворюють промислові відходи, що не мають екологічно безпечних технологій їх перероблення та утилізації і підлягають захороненню; цільове використання коштів фондів управління промисловими відходами для фінансування заходів з екологічної модернізації суб'єктів господарювання та створення інфраструктури поводження з промисловими відходами, зокрема, шляхом:

- розроблення, проектування та виробництво устаткування для поводження з промисловими відходами;

- покриття капітальних і експлуатаційних витрат, пов'язаних з управлінням промисловими відходами;

- створення централізованих регіональних потужностей з перероблення та утилізації промислових відходів;

- надання фінансової допомоги суб'єктам господарювання (позики, гранти тощо) для проведення екологічної модернізації, запровадження більш чистих виробництв/технологій, створення власних потужностей з перероблення та утилізації промислових відходів;

- створення механізму фінансової гарантії для закриття, рекультивації та подальшого нагляду за полігонами захоронення промислових відходів з урахуванням положень щодо:

- покладення на власника полігону повної відповідальності за будь-яку шкоду, заподіяну навколишньому природному середовищу, зокрема його обов'язку за власний рахунок здійснювати належні природоохоронні заходи щодо попередження та ліквідації забруднення навколишнього природного середовища;

- використання зобов'язуючих інструментів, а саме: банківської гарантії, акредитив та/або депозиту в готівці;

- використання власних боргових зобов'язань/власних корпоративних гарантій є занадто ризиковано в разі настання неплатоспроможності (банкрутства) і не є прийнятним;

- розміру фінансової гарантії, який повинен бути достатнім для повного покриття зобов'язань, що випливають з умов документів дозвільного характеру та плану управління відходами;

- розроблення плану заходів щодо закриття полігону, що передбачає проведення моніторингу та відновлення стану навколишнього природного середовища, та інтеграція його до плану управління відходами, що свідчитиме про врахування до початку діяльності заходів і витрат, спрямованих на поліпшення ситуації;

- визначення ступеня впливу діяльності полігону захоронення промислових відходів на навколишнє природне середовище і можливості використання у майбутньому відновлених земель, що є основою для розрахунку розміру фінансової гарантії;

- надання фінансових гарантій до початку здійснення операцій з видалення промислових відходів;

- забезпечення оперативного перегляду розміру фінансової гарантії, що стимулюватиме власників полігонів завершувати відновлювальні роботи;

проведення інвентаризації покинутих промислових майданчиків та місць захоронення промислових відходів для оцінки ризиків, формування переліку об'єктів для їх реабілітації, зокрема:

- попередньої оцінки ризику з метою виключення ділянок, що не спричиняють або не можуть спричинити серйозної загрози здоров'ю людини і навколишньому природному середовищу;

- попередньої оцінки ризику для ділянок, які визначені як об'єкти потенційної загрози за результатами першого етапу, з розробленням первинної концептуальної моделі встановлення наявності потенційно неприйнятних ризиків;

- на підставі результатів попередньої оцінки ризику проведення більш деталізованої кількісної оцінки ризику із встановленням та використанням інформації та критеріїв, що дає змогу встановити наявність неприйнятних ризиків;

- створення ефективної системи підготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері поводження з промисловими відходами, їх навчання та сертифікації;

у сфері відходів будівельно-ремонтних робіт

- прийняття нормативно-правових актів для стимулювання перероблення відходів будівельно-ремонтних робіт;

- попередження та мінімізація утворення відходів будівельно-ремонтних робіт, зокрема, шляхом:

- забезпечення детального та коректного проектування, що зменшує ризик помилок та потребу в додаткових матеріалах;

- проведення конкретних розрахунків потреби у замовленні будівельних матеріалів;

- укладення договору з постачальниками про повернення невикористаних матеріалів;

- надання переваги промисловому виробництву готових будівельних конструкцій, елементів та їх частин, матеріалів та їх сумішей; зменшення частки виробництва і налаштування елементів для будівництва безпосередньо на будівельному майданчику;

- забезпечення роздільного збирання та подальшого належного поводження з відходами будівельно-ремонтних робіт, зокрема:

- забезпечення роздільного збирання та зберігання відходів будівельно-ремонтних робіт на будівельному майданчику, їх перероблення та утилізація;

- запровадження практики вибіркового знесення будівель та споруд, надаючи перевагу їх пристосуванню до нових умов використання;

- удосконалення методів знесення та подальшого перероблення їх відходів;

- створення умов для виробництва та збуту матеріалів з перероблених відходів будівельно-ремонтних робіт за цінами та показниками якості, співставними з цінами та показниками для первинної сировини;

створення ефективної інфраструктури поводження з відходами будівельно-ремонтних робіт, зокрема, шляхом:

- забезпечення функціонування централізованих потужностей для перероблення відходів будівельно-ремонтних робіт, обладнаних дробильно-сортувальним устаткуванням з потужністю близько 200—500 тис. тонн на рік;

- створення регіональних об'єктів, призначених для приймання та зберігання відходів будівельно-ремонтних робіт, з проміжним сортуванням і подрібненням за допомогою мобільних дробильно-сортувальних установок з потужністю 100—200 тис. тонн на рік;

- забезпечення функціонування мережі мобільних дробильних установок;

створення умов для розвитку ринку використання перероблених відходів будівельно-ремонтних робіт, зокрема, шляхом:

- визначення показників для встановлення нормативів для перероблених відходів будівельно-ремонтних робіт, які забезпечать повторне використання та утилізацію таких відходів;

- розроблення нормативів використання вторинної сировини з відходів будівельно-ремонтних робіт як матеріалів у будівельній галузі;

- розроблення механізмів гарантування якості перероблених матеріалів та економічних стимулів щодо заохочення їх використання;

- розвиток ринку перероблених матеріалів з відходів будівельно-ремонтних робіт;

розроблення планів управління відходами будівельно-ремонтних робіт та їх інтеграція до проектно-кошторисної документації щодо будівництва і реконструкції будівель та споруд;

у сфері небезпечних відходів

прийняття нормативно-правових актів, спрямованих на:

- визначення технічних вимог щодо зберігання небезпечних відходів різних категорій за місцем утворення;

- визначення технічних вимог щодо проведення операцій з небезпечними відходами;

- встановлення максимального строку тимчасового зберігання небезпечних відходів на території суб'єктів господарювання;

- визначення необхідності передачі небезпечних відходів після закінчення максимального періоду їх тимчасового зберігання ліцензіату з поводження з небезпечними відходами або здійснення експорту;

- встановлення ефективної системи обліку та звітності шляхом запровадження документа про перевезення небезпечних відходів для відстеження руху небезпечних відходів у системі утворювач/власник — перевізник — суб'єкт господарювання з кінцевого видалення/утилізації небезпечних відходів;

- запровадження ефективних заходів впливу за порушення встановлених вимог законодавства;

- вдосконалення системи ліцензування усіх суб'єктів господарювання, що надають послуги з поводження з небезпечними відходами, для всіх операцій з поводження з небезпечними відходами (від збирання/зберігання до утилізації/видалення);

- запровадження процедури обов'язкових перевірок відповідності матеріально-технічної бази заявника до видачі ліцензії на поводження з небезпечними відходами;

- запровадження щоквартальної електронної онлайн звітності суб'єктами господарювання, які здійснюють операції з поводження з небезпечними відходами;

- встановлення економічних інструментів щодо попередження утворення небезпечних відходів, зокрема оподаткування екологічно небезпечної продукції;

- запровадження регулювання цін на послуги з поводження з небезпечними відходами як інструмента економічного стимулювання передачі відходів від утворювача до ліцензіата;

- повноцінну реалізацію принципу розширеної відповідальності виробника для поводження з певними видами небезпечних відходів;

- визначення необхідності застосування найкращих доступних технологій для екологічно безпечної переробки кожного конкретного виду небезпечних відходів;

виявлення джерел утворення та місць накопичення небезпечних відходів шляхом проведення їх комплексної інвентаризації та створення ефективної системи статистичного обліку;

створення централізованих потужностей для поводження з небезпечними відходами, що включатиме, зокрема:

- створення системи збирання та транспортування небезпечних відходів;

- функціонування потужностей з переробки небезпечних відходів неорганічного походження фізичними/хімічними методами за наявності висновків експертиз, систем очищення викидів і скидів забруднюючих речовин, моніторингу викидів та скидів забруднюючих речовин;

- створення потужностей для поводження з небезпечними відходами органічного походження за наявності висновків експертиз, систем очищення викидів і скидів забруднюючих речовин, моніторингу викидів та скидів забруднюючих речовин;

- опрацювання питання щодо можливості модифікації цементних печей для використання палива, отриманого з небезпечних відходів;

- упорядкування місць видалення небезпечних відходів, що включає, зокрема:

- проведення комплексної інвентаризації місць видалення небезпечних відходів та визначення характеристик видалених відходів;

- визначення строку закриття полігонів небезпечних відходів, які не відповідають екологічним вимогам;

- забезпечення безпечного закриття і подальшого обслуговування місць видалення небезпечних відходів на основі механізму фінансової гарантії;

- створення ефективної системи підготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері поводження з небезпечними відходами, їх навчання та сертифікації;

у сфері відходів сільського господарства

- прийняття нормативно-правових актів, спрямованих на:

- встановлення відповідності у визначенні класифікаційних ознак відходів, передбачених законодавством України та Європейського Союзу;

- розроблення технічних та технологічних інструкцій із зберігання і оброблення різних категорій сільськогосподарських відходів;

- розроблення та встановлення технічних умов і технологічних інструкцій із збирання, зберігання та транспортування відходів тваринного походження;

- розроблення технічних та технологічних інструкцій із оброблення, переробки, утилізації та видалення побічних продуктів тваринного походження;

- визначення можливостей для використання біомаси відходів сільського господарства для виробництва енергії;

- стимулювання впровадження компостування відходів, що утворюються в невеликих сільських господарствах;

- запровадження ефективних заходів впливу за порушення встановлених вимог законодавства до поводження з відходами сільського господарства;

створення умов для належного поводження з відходами сільського господарства рослинного походження;

використання біомаси відходів для виробництва енергії, зокрема:

- встановлення заборони відкритого спалювання відходів сільського господарства, включаючи випалювання сухої рослинності, спалювання в установках, не обладнаних системами очищення газів, а також в установках, не призначених для регенерації енергії;

- розроблення і впровадження економічних для заохочення збирання, транспортування і використання відходів сільського господарства рослинного походження як сировини для спалювання разом з вугіллям на теплових електростанціях;

- проведення досліджень щодо можливості запровадження комбінованих процесів виробництва тепла і електроенергії з використанням виключно відходів рослинного походження як сировини;

- створення умов для впровадження процесів анаеробного розкладення відходів рослинного походження у суб'єктів господарювання сільськогосподарського сектору;

- підтримка генерування електроенергії за допомогою установок анаеробного розкладення відходів рослинного походження шляхом впровадження системи гарантованих мінімальних тарифів ("зелений тариф") на електроенергію, вироблену за допомогою таких установок, яка подається в електричну мережу;

використання відходів рослинного походження для виробництва кормів та матеріалів, зокрема:

- розроблення та впровадження механізмів надання дотацій на збирання і транспортування рослинних відходів, придатних для виробництва кормів для відгодівлі тварин;

- проведення досліджень щодо доцільності створення мережі регіональних потужностей для виробництва паперу і матеріалів з відходів сільськогосподарського виробництва рослинного походження;

компостування відходів рослинного походження, зокрема:

- розроблення нормативних документів, які стосуються якості компосту і якості сировинних продуктів для компостування;

- розроблення та встановлення вимог до внесення компосту в ґрунт, в тому числі щодо здійснення контролю за якістю ґрунтів;

створення умов для належного поводження з відходами сільського господарства тваринного походження, зокрема:

- збирання, зберігання і транспортування відходів сільського господарства тваринного походження; проведення досліджень щодо наявності та достатності інфраструктури, а також доступності послуг із збирання, зберігання та транспортування таких відходів;

- перероблення відходів сільського господарства тваринного походження;

- визначення наявного потенціалу для перероблення відходів сільського господарства тваринного походження;

- розроблення та впровадження вимог щодо розміщення, будівництва та функціонування потужностей з перероблення відходів сільського господарства тваринного походження;

- розроблення рекомендацій щодо створення мережі регіональних потужностей для екологічно безпечного перероблення відходів сільського господарства тваринного походження;

- впровадження економічних інструментів для стимулювання використання продуктів перероблення відходів сільського господарства тваринного походження;

- розроблення ветеринарно-санітарних вимог щодо використання побічних продуктів тваринного походження;

компостування відходів сільського господарства тваринного походження, зокрема:

- стимулювання компостування відходів, що утворюються в невеликих сільських господарствах і сільських населених пунктах, шляхом поширення знань та відповідної інформації;

- розроблення вимог до якості компосту і сировинних продуктів для компостування;

- розроблення та встановлення вимог щодо внесення компосту в ґрунт, в тому числі щодо здійснення контролю за якістю ґрунтів;

видалення відходів сільського господарства тваринного походження, зокрема:

- поширення інформації про видалення таких відходів, експлуатацію та потенційний вплив місць їх захоронення, критеріїв прийнятності тощо;

запровадження альтернативних методів утилізації відходів сільського господарства тваринного походження, зокрема:

- проведення досліджень щодо придатності альтернативних методів утилізації для впровадження в Україні;

- забезпечення наявності засобів, у тому числі мобільних спалювальних установок, для їх розгортання в екстрених ситуаціях, пов'язаних із спалахом інфекційних захворювань;

створення умов для належного поводження з тваринними екскрементами;

забезпечення зберігання тваринних екскрементів, зокрема:

- проведення інвентаризації місць зберігання тваринних екскрементів;

- встановлення обов'язків щодо розроблення технологічних інструкцій щодо поводження з тваринними екскрементами залежно від кількості тварин, що перебувають на утриманні;

- впровадження вимог щодо екологічно безпечного управління поводженням з тваринними екскрементами;

перероблення тваринних екскрементів, зокрема:

- розроблення технічних умов щодо внесення тваринних екскрементів у ґрунт, в тому числі вимог до їх якісного складу, норми витрат для різних культур, періодів і методів застосування, методик здійснення контролю за якістю ґрунтів;

- впровадження сучасних технологій внесення тваринних екскрементів у ґрунт і поступова заміна обладнання, що використовується для цього;

- організація збирання надлишків тваринних екскрементів у місцях їх утворення з перерозподілом в місця дефіциту добрив або на потужності з компостування та анаеробного зброджування;

- визначення механізму стимулювання використання тваринних екскрементів як сировини для компостування і анаеробного зброджування, де безпосереднє внесення в ґрунт не є можливим та/або допустимим;

залучення приватних інвестицій для модернізації та створення нових об'єктів сільськогосподарського сектору, в тому числі у сфері поводження з відходами тваринного походження, не призначеними для споживання людиною, за допомогою різноманітних економічних інструментів (договорів концесії, договорів оренди, договорів про спільну діяльність);

створення умов для належного поводження з агрохімічними відходами сільського господарства, зокрема:

- розроблення вимог щодо використання і зберігання агрохімікатів з метою приведення їх у відповідність із вимогами законодавства Європейського Союзу;

- проведення комплексної інвентаризації місць зберігання непридатних до використання хімічних засобів захисту рослин;

- розроблення плану заходів щодо ліквідації накопичень непридатних хімічних засобів захисту рослин, очищення та реабілітації забруднених ними земельних ділянок;

- розроблення плану заходів щодо недопущення завезення та використання контрафактних хімічних засобів захисту рослин, що передбачатиме посилення контролю за імпортом і встановлення належного рівня відповідальності за порушення встановлених вимог;

у сфері відходів упаковки

розроблення законопроекту про упаковку та відходи упаковки відповідно до Директиви 94/62/ЄС Європейського парламенту та Ради від 20 грудня 1994 р. "Про упаковку та відходи упаковки" і найкращих європейських практик, що передбачає:

- урегулювання питання щодо поводження з відходами упаковки;

- розподіл обов'язків між компетентними органами та учасниками процесу управління відходами упаковки;

- встановлення вимог для роздільного збирання та зберігання відходів упаковки на основі найкращих європейських практик та конкретних місцевих вимог;

- забезпечення розвитку конкуренції у сфері поводження з відходами упаковки та заборона встановлення будь-яких монополій у зазначеній сфері;

- визначення обов'язкових до виконання виробниками та імпортерами норм підготовки для повторного використання та перероблення відходів упаковки, зокрема:

- до 31 грудня 2023 р. — до 60 відсотків маси відходів упаковки;

- до 31 грудня 2025 р. — не менш як 60 відсотків маси відходів упаковки, 40 відсотків пластику; 45 відсотків деревини; 50 відсотків чорних металів; 50 відсотків алюмінію; 50 відсотків скла; 50 відсотків паперу і картону;

- до 31 грудня 2030 р. — 65 відсотків маси відходів упаковки, 60 відсотків пластику; 65 відсотків деревини; 75 відсотків чорних металів; 75 відсотків алюмінію; 75 відсотків скла; 75 відсотків паперу і картону.

- проведення інформаційної роботи, спрямованої на підвищення обізнаності населення щодо поводження з відходами упаковки;

- забезпечення принципу невідворотності відповідальності за порушення правил поводження з відходами упаковки, у тому числі невиконання встановлених норм підготовки для повторного використання та перероблення відходів упаковки;

у сфері відходів електричного та електронного обладнання

розроблення законопроекту про відходи електричного та електронного обладнання відповідно до Директиви 2012/19/ЄС Європейського парламенту та Ради від 4 липня 2012 р. "Про відходи електричного та електронного обладнання (ВЕЕО)" і найкращих європейських практик, що передбачатиме:

- поширення сфери дії на відходи усіх видів електричного та електронного обладнання, належне функціонування якого залежить від електричного струму або електромагнітного поля, та обладнання для генерування, передачі та виміру такого струму і полів, призначене для використання з номінальною напругою не вище 1000 В для змінного струму та 1500 В для постійного струму;

- класифікацію відходів електричного та електронного обладнання за шістьма категоріями: теплообмінне обладнання; екрани, монітори і обладнання з екранами, площа яких перевищує 100 кв. сантиметрів; лампи; велике обладнання (розмір будь-якої сторони перевищує 50 сантиметрів); мале обладнання (розмір будь-якої сторони не перевищує 50 сантиметрів); мале обладнання в сфері інформаційних технологій та телекомунікацій (розмір будь-якої сторони не перевищує 50 сантиметрів);

- дизайн продукції і зменшення кількості відходів, зокрема стимулювання розроблення і виробництва електричного та електронного обладнання, яке після закінчення строку експлуатації підлягатиме легкому демонтажу та утилізації, а матеріали, що застосовуються під час його виготовлення, матимуть максимальну придатність для вторинного використання;

- встановлення вимог до маркування електричного та електронного обладнання для полегшення процесу роздільного збирання і попередження його потрапляння до несорттованих твердих побутових відходів;

зобов'язання виробників щодо забезпечення управління відходами електричного та електронного обладнання, які включають:

- роздільне збирання відходів електричного та електронного обладнання;

- обробку і утилізацію/відновлення роздільно зібраних відходів електричного та електронного обладнання;

- захоронення залишкових відходів електричного та електронного обладнання, які не можуть бути перероблені та/або відновлені безпечним для навколишнього природного середовища способом;

- виконання цільових показників збирання, повторного використання, утилізації та відновлення;

- маркування електричного та електронного обладнання;

- реєстрацію в державному реєстрі і надання звітної інформації;

- подання електронної онлайн звітності;

поширення інформації для громадськості щодо розташування пунктів прийому обладнання на утилізацію, кількості і складу зібраних оброблених і утилізованих відходів електричного та електронного обладнання;

поширення зобов'язань щодо забезпечення поведінки з відходами електричного та електронного обладнання на магазини дистанційної торгівлі для уникнення недобросовісної конкуренції між ними традиційними каналами дистрибуції;

впровадження схеми розширеної відповідальності виробника, яка передбачатиме:

- відповідальність усіх виробників та імпортерів, які розміщують електричне та електронне обладнання на українському ринку, за фінансування і організацію роздільного збирання, перевезення, зберігання, попередню обробку, підготовку до повторного використання, утилізацію, відновлення і захоронення відходів електричного та електронного обладнання, а також за проведення інформаційних кампаній для підвищення поінформованості населення;

- реалізацію принципу розширеної відповідальності виробника через індивідуальні (самостійна організація збирання відходів електричного та електронного обладнання) чи колективні (організації розширеної відповідальності виробників) системи. Колективні або індивідуальні системи повинні бути недержавними і неприбутковими, організовуватися, фінансуватися і контролюватися виробниками;

- стимулювання повторного використання відходів електричного та електронного обладнання;

- встановлення мінімальних цільових показників збирання відходів електричного та електронного обладнання та їх поетапне досягнення відповідно до строків, визначених у законодавстві;

- вимоги щодо збирання, перевезення та зберігання відходів електричного та електронного обладнання, зобов'язання щодо належного оброблення, утилізації та видалення;

- вимоги до ведення державного реєстру, в якому повинні бути зареєстровані виробники електричного та електронного обладнання; суб'єкти господарювання, що здійснюють збирання, транспортування, підготовку до повторного використання, переробку, утилізацію та видалення відходів електричного та електронного обладнання; організації розширеної відповідальності виробника та індивідуальні системи;

- зобов'язання щодо подання звітності суб'єктами господарювання, включеними до державного реєстру;

створення координаційного органу для організацій розширеної відповідальності виробників, основними завданнями якого є:

- розрахунок частки ринку для організацій розширеної відповідальності виробників;

- забезпечення рівномірного покриття і однакової якості послуг на всій території країни;

- розподіл відходів, зібраних на пунктах збирання, організованих органами місцевого самоврядування, між організаціями залежно від їх частки ринку;

- проведення перевірки достовірності даних, наданих виробниками;

визначення обов'язків місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та виробників електричного та електронного обладнання щодо організації системи збирання відходів електричного та електронного обладнання шляхом:

- створення власних пунктів збирання відходів електричного та електронного обладнання, де буде організовано прийом різних

фракції роздільно зібраних відходів електричного та електронного обладнання;

- об'єднання зусиль кількох сусідніх населених пунктів для спільного створення та управління пунктами збирання;

- обрання на конкурсній основі суб'єктів господарювання, які організовуватимуть і управлятимуть такими пунктами, здійснюватимуть збирання відходів за дорученням органу місцевого самоврядування;

- застосування санкцій контролю за діяльністю учасників системи управління відходами електричного та електронного обладнання та за невиконання взятих зобов'язань;

посилення інституційної структури для впровадження системи управління відходами електричного та електронного обладнання, спрямованої на:

- розроблення, введення в експлуатацію та забезпечення функціонування національної інформаційної системи управління відходами;

- збір та обробку даних щодо збирання та перероблення відходів електричного та електронного обладнання на державному рівні;

- надання зведених даних щодо утворення потоків відходів та вихідних потоків вторинної сировини;

- проведення моніторингу досягнення цільових показників учасниками ринку;

- проведення перевірки достовірності наданої інформації виробниками та суб'єктами господарювання, що здійснюють збирання і переробку відходів;

створення інфраструктури для забезпечення ефективної та дієвої системи управління відходами електричного та електронного обладнання;

у сфері відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів

розроблення законопроекту про батарейки, батареї та акумулятори відповідно до найкращих європейських практик та вимог Директиви 2006/66/ЄС Європейського парламенту та Ради від 6 вересня 2006 р. "Про батарейки і акумулятори та відпрацьовані батарейки і акумулятори", що передбачає:

- поширення сфери дії на всі види батарейок, батарей та акумуляторів під час їх розміщення на ринку незалежно від їх форми, об'єму, потужності (ємності), ваги, складу матеріалу або

використання, включаючи батареї в електричному та електронному обладнанні, відпрацьовані батареї і акумулятори;

- класифікацію відпрацьованих батарейок, батарей та акумуляторів за такими категоріями: портативні; автомобільні; промислові;

- правила розміщення на ринку батарейок, батарей та акумуляторів, зокрема, щодо заборони розміщення на ринку батарейок, батарей та акумуляторів, що містять певні небезпечні речовини, та вимоги до їх маркування;

- зобов'язання виробників щодо забезпечення поводження з відпрацьованими батареями, батареями та акумуляторами, які включають роздільне збирання відпрацьованих батарейок, батарей та акумуляторів; перероблення роздільно зібраних відпрацьованих батарейок, батарей та акумуляторів; екологічно безпечне видалення відходів, що утворилися у результаті перероблення відходів батарейок, батарей та акумуляторів, які не можуть бути перероблені та/або утилізовані; дотримання цільових показників збирання та переробки; дотримання вимог маркування; реєстрацію в державному реєстрі та надання звітної інформації; проведення інформаційних кампаній з метою підвищення поінформованості населення щодо збирання, обробки та переробки відходів портативних батарейок, батарей та акумуляторів;

- вимоги до фінансового забезпечення системи поводження з відпрацьованими батареями, батареями та акумуляторами і впровадження схем розширеної відповідальності виробника;

- фінансування поводження з відпрацьованими батареями, батареями та акумуляторами на основі принципу розширеної відповідальності виробника, який означає, що всі виробники та імпортери, розміщуючи батареї та акумулятори на українському ринку, несуть відповідальність за фінансування і організацію роздільного збирання, перевезення, зберігання, попередньої обробки, утилізації, відновлення і захоронення відпрацьованих батарейок та акумуляторів, а також за проведення інформаційних кампаній для підвищення рівня поінформованості населення;

- реалізацію принципу розширеної відповідальності виробника через індивідуальні (самостійну організацію збирання відпрацьованих батарейок, батарей та акумуляторів) чи колективні (організації розширеної відповідальності виробників) системи. Колективні або індивідуальні системи повинні бути недержавними і неприбутковими, організовуватися, фінансуватися і контролюватися виробниками;

- встановлення мінімальних цільових показників для збирання та їх поетапне досягнення відповідно до строків, визначених у законодавстві;

- вимоги щодо збирання, перевезення, зберігання відпрацьованих батарейок, батарей та акумуляторів, їх належного оброблення, утилізації та видалення;

утворення координаційного органу для організацій розширеної відповідальності виробників та індивідуальних систем, основними завданнями якого є:

- розрахунок частки ринку для організацій розширеної відповідальності виробників;

- забезпечення рівномірного покриття і однакої якості послуг на всій території країни;

- розподіл відходів, зібраних на пунктах збирання організованих органами місцевого самоврядування, між організаціями залежно від їх частки ринку;

- проведення перевірки достовірності даних, наданих виробниками;

вимоги щодо ведення державного реєстру, в якому повинні бути зареєстровані:

- виробники батарейок, батарей та акумуляторів;

- суб'єкти господарювання, що здійснюють збирання, транспортування, підготовку до повторного використання, переробку, утилізацію та видалення відпрацьованих батарейок, батарей та акумуляторів;

- організації розширеної відповідальності виробника та індивідуальні системи;

- зобов'язання щодо подання звітності суб'єктами господарювання, включеними до державного реєстру;

визначення обов'язків місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування і виробників батарейок, батарей та акумуляторів щодо організації системи збирання відпрацьованих батарейок, батарей та акумуляторів шляхом:

- створення власних, у тому числі мобільних, пунктів збирання відпрацьованих батарейок, батарей та акумуляторів, де буде організовано прийом різних роздільно зібраних їх фракцій;

- обрання на конкурсній основі суб'єктів господарювання, які організовуватимуть і управлятимуть такими пунктами та здійснюватимуть збирання відходів;

- залучення роздрібних торгових мереж (дистриб'ютори, які продають батарейки та акумулятори кінцевому споживачеві) до збирання;

- здійснення контролю за діяльністю учасників системи управління відпрацьованими батареями, батареями та акумуляторами та санкції за невиконання взятих зобов'язань;

посилення інституційної структури для впровадження системи управління відпрацьованими батареями, батареями та акумуляторами, спрямованої на:

- розроблення, введення в експлуатацію та забезпечення функціонування національної інформаційної системи управління відходами;

- збору та обробки даних щодо збирання та перероблення відпрацьованих батарейок, батарей та акумуляторів на державному рівні;

- надання зведених даних щодо утворення потоків відходів та вихідних потоків вторинної сировини;

- проведення моніторингу досягнення цільових показників учасниками ринку;

- проведення перевірки достовірності наданої інформації виробниками та суб'єктами господарювання, що здійснюють збирання і переробку відходів;

- формування пропозицій щодо законодавчих ініціатив, необхідних для розвитку системи;

- створення інфраструктури для забезпечення ефективної та дієвої системи поводження з відпрацьованими батареями, батареями та акумуляторами;

у сфері медичних відходів

прийняття нормативно-правових актів, спрямованих на:

- запровадження ефективної системи звітності та дозвільних процедур для учасників системи управління медичними відходами;

- мінімізацію обсягів утворення медичних відходів, насамперед безпечних. При цьому заходи щодо мінімізації утворення відходів не повинні впливати на якість надання медичних послуг;

- запровадження роздільного збирання медичних відходів як мінімум на три потоки: безпечні відходи, аналогічні твердим побутовим відходам; інфекційні відходи і гострі предмети; фармацевтичні відходи з можливістю їх ідентифікації (збереженням упаковок);

- створення умов для належного тимчасового зберігання медичних відходів та їх перероблення за місцем зберігання із створенням необхідних об'єктів інфраструктури (окремі приміщення, холодильники, контейнери, бокси, локальні потужності з перероблення тощо);

- забезпечення безпечного перевезення медичних відходів від місць утворення та тимчасового зберігання до об'єктів з їх перероблення відповідно до Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом МВС від 26 липня 2004 р. № 822;

- створення комплексної загальнонаціональної мережі потужностей з перероблення медичних відходів, яка включатиме: первинну мережу оброблення медичних відходів, яка забезпечуватиме знезараження інфекційних відходів шляхом автоклавування за місцем утворення та тимчасового зберігання; централізовану мережу високотемпературного спалювання медичних відходів, що не підлягають автоклавуванню (фармацевтичні препарати; анатомічні відходи; гострі предмети; лабораторні відходи, відходи хіміотерапії тощо);

- заборону на захоронення (з інкапсуляції та без неї), хімічне та мікрохвильове знезараження, спалювання медичних відходів у цементних печах та на теплових електростанціях;

створення ефективної системи підготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері поводження з медичними відходами.

Заходи з моніторингу та контролю

Моніторинг та контроль заходів з реалізації Стратегії проводиться щороку за такими показниками:

Показники	Одиниця виміру
<i>Запобігання утворенню побутових відходів</i>	
Кількість утворених побутових відходів	тонн на рік
Кількість зібраних побутових відходів	—" —
Кількість зібраних побутових відходів на душу населення	тонн на особу на рік
<i>Збирання і перевезення побутових відходів</i>	
Охоплення населення послугами із збирання та	відсотків

Показники	Одиниця виміру
перевезення побутових відходів	
Охоплення населення послугами із роздільного збирання побутових відходів	—" —
Охоплення населення послугами із збирання та перевезення побутових відходів приватними компаніями	—" —
Кількість комунальних територіальних пунктів роздільного збирання відходів	ОДИНИЦЬ
<i>Повторне використання та інші види утилізації</i>	
Кількість центрів для товарів, які були у вжитку	—" —
Перероблені відходи упаковки до загального обсягу розміщення упаковки на ринку в поточному році, зокрема: скляної упаковки пластикової упаковки паперової і картонної упаковки металевої упаковки дерев'яної упаковки	ВІДСОТКІВ
Кількість компостних пунктів у домогосподарствах	ОДИНИЦЬ
Кількість та потужності компостних установок для роздільно зібраних зелених відходів/виробництва біопалива	ОДИНИЦЬ, ТОНН на рік
Кількість установок та їх потужність для попереднього оброблення залишкових (змішаних) побутових відходів	—" —
Утилізовані відходи упаковки до загального обсягу розміщення упаковки на ринку в поточному році	ВІДСОТКІВ
Утилізовані побутові відходи до загального обсягу утворених побутових відходів	—" —
<i>Видалення побутових відходів</i>	
Видалені (захоронені) побутові відходи на полігонах до загального обсягу утворених побутових відходів	—" —
Видалені (захоронені) побутові відходи на полігонах, що відповідають вимогам ЄС, до загального обсягу видалених побутових відходів	ВІДСОТКІВ
Кількість діючих полігонів, які відповідають вимогам ЄС	ОДИНИЦЬ
Кількість діючих полігонів та сміттєзвалищ, які не	—" —

Показники	Одиниця виміру
відповідають вимогам ЄС, але ще функціонують	
Кількість і територія рекультивованих старих полігонів	одиниць, гектарів
<i>Запобігання утворенню промислових відходів</i>	
Обсяг утворених промислових відходів за категоріями відходів	тонн на рік
<i>Дозволи на здійснення операцій з промисловими відходами</i>	
Кількість дозволів, виданих на утилізацію промислових відходів (за видами операцій з утилізацією)	одиниць
Кількість дозволів, виданих на видалення промислових відходів (за видами операцій з видалення)	—" —
<i>Перероблення та утилізація промислових відходів</i>	
Кількість перероблених та утилізованих промислових відходів (за видами відходів)	тонн на рік
Кількість перероблених та утилізованих промислових відходів (за видами операцій з утилізацією)	—" —
<i>Остаточне видалення промислових відходів</i>	
Кількість видалених промислових відходів (за видами операцій з видалення)	—" —
Кількість полігонів для захоронення промислових відходів	одиниць
Загальна потужність полігонів для захоронення промислових відходів	тонн на рік
Обсяг промислових відходів видалених (захоронених) на полігонах, що відповідають вимогам ЄС	—" —
Інші потужності для видалення (за видами операцій з видалення)	одиниць, тонн на рік
Кількість рекультивованих покинутих місць видалення промислових відходів	одиниць, гектарів
<i>Попередження утворення небезпечних відходів</i>	
Кількість утворених небезпечних відходів (за видами небезпечних відходів)	тонн на рік
<i>Ліцензії на діяльність у сфері поводження з небезпечними відходами</i>	
Кількість ліцензій на перевезення небезпечних відходів	одиниць
Кількість ліцензій на утилізацію небезпечних відходів (за видами операцій утилізацією)	—" —

Показники	Одиниця виміру
Кількість ліцензій на видалення небезпечних відходів (за видами операцій з видалення)	Одиниць
<i>Збирання та перевезення небезпечних відходів</i>	
Охоплення населення послугами із збирання та перевезення небезпечних побутових відходів	Відсотків
Кількість дозволів на збирання та перевезення небезпечних відходів	Одиниць
<i>Тимчасове зберігання небезпечних відходів</i>	
Обсяг небезпечних відходів, що тимчасово зберігаються на підприємствах (за категоріями небезпечних відходів)	Тонн
<i>Перероблення та утилізація небезпечних відходів</i>	
Кількість перероблених та утилізованих небезпечних відходів (за операціями з утилізацією)	Тонн на рік
Кількість, потужність та фактичні обсяги роботи об'єктів з перероблення/утилізації небезпечних відходів (за видами відходів)	Одиниць, тонн на рік
<i>Остаточне видалення небезпечних відходів</i>	
Загальна кількість видалених небезпечних відходів (за видами операцій з видалення)	Тонн
Кількість та потужність полігонів для небезпечних відходів	Одиниць, тонн на рік
Кількість видалених небезпечних відходів на полігонах, що відповідають вимогам ЄС	Тонн
Кількість та потужності для інших операцій видалення небезпечних відходів (за видами операцій з видалення)	Одиниць, тонн на рік
Кількість та площа рекультивованих полігонів для видалення небезпечних відходів	Одиниць, гектарів
<i>Імпорт та експорт небезпечних відходів</i>	
Кількість небезпечних відходів, експортованих для утилізації (за видами небезпечних відходів)	Тонн на рік
Кількість небезпечних відходів, експортованих для видалення (за видами небезпечних відходів)	—" —
Кількість дозволів, виданих на експорт небезпечних відходів (за видами небезпечних відходів)	Одиниць
<i>Попередження утворення сільськогосподарських</i>	

Показники	Одиниця виміру
<i>Відходів</i>	
Обсяг утворення відходів сільського господарства (за видами відходів)	тонн на рік
<i>Поводження з відходами сільського господарства рослинного походження</i>	
Об'єм біомаси сільськогосподарських відходів, використаних для виробництва енергії	тонн на рік
Обсяг компостованих відходів сільського господарства рослинного походження	—" —
Кількість та потужність комбінованих теплоелектроцентралей, що використовують біомасу	одиниць, тонн на рік
Кількість та потужність підприємств з анаеробного розкладення, які використовують біомасу	—" —
<i>Поводження із сільськогосподарським відходами тваринного походження</i>	
Кількість сільськогосподарських відходів тваринного походження, призначених для різних методів оброблення	тонн на рік
Кількість та потужність підприємств з витоплювання жирів (рендерінгу) з відходів тваринництва	одиниць, тонн на рік
Кількість та потужність підприємств для виробництва компосту з відходів тваринного походження	—" —
Кількість мобільних установок для спалювання відходів тваринного походження у надзвичайних ситуаціях	одиниць
Кількість відходів тваринного походження, видалених до біотермічних ям та скотомогильників	тонн на рік
<i>Поводження із тваринними екскрементами</i>	
Кількість тваринних екскрементів, використаних для внесення у ґрунт	—" —
Кількість тваринних екскрементів, призначених для компостування та анаеробного розкладення	—" —
<i>Тимчасове зберігання та видалення агрохімічних відходів</i>	
Кількість непридатних для використання агрохімічних	тонн

Показники	Одиниця виміру
відходів, що перебувають на зберіганні	
Кількість непридатних для використання агрохімічних відходів, видалених на підприємствах, що мають відповідну ліцензію	тонн на рік
Кількість непридатних для використання агрохімічних відходів, експортованих для видалення	—" —
<i>Перероблення та утилізація сільськогосподарських відходів</i>	
Перероблені та утилізовані сільськогосподарські відходи (за видами операцій з утилізації)	—" —
Кількість та потужність підприємств з перероблення та утилізації сільськогосподарських відходів (за видами відходів)	одиниць, тонн на рік
<i>Остаточне видалення сільськогосподарських відходів</i>	
Загальна кількість видалених сільськогосподарських відходів (за видами операцій з видалення)	тонн
<i>Запобігання утворенню відходів будівельно-ремонтних робіт</i>	
Кількість утворених відходів будівельно-ремонтних робіт (за видами відходів)	тонн на рік
<i>Перероблення та утилізація відходів будівельно-ремонтних робіт</i>	
Кількість перероблених та утилізованих відходів будівельно-ремонтних робіт (за видами операцій з утилізації)	—" —
Кількість відходів будівельно-ремонтних робіт, використаних для зворотного засипання	—" —
Кількість та результати роботи оброблювальних/перероблювальних підприємств для відходів будівельно-ремонтних робіт за областями	одиниць, тонн на рік
<i>Остаточне видалення відходів будівельно-ремонтних робіт</i>	
Загальна кількість захоронених відходів будівельно-ремонтних робіт	тонн на рік
Кількість захоронених відходів будівельно-ремонтних робіт на полігонах, що відповідають вимогам ЄС	—" —
Кількість та потужність полігонів, що спеціалізуються на відходах будівельно-ремонтних робіт	одиниць, тонн на рік

Показники	Одиниця виміру
<i>Утворення відходів упаковки</i>	
Кількість випущеної на ринок упаковки, у тому числі: скляної упаковки; пластикової упаковки; паперової і картонної упаковки; металевої упаковки; дерев'яної упаковки	тонн на рік
<i>Перероблення та утилізація відходів упаковки</i>	
Кількість перероблених відходів упаковки, у тому числі: скляної упаковки; пластикової упаковки; паперової і картонної упаковки; металевої упаковки; дерев'яної упаковки	— " —
Частка перероблених відходів упаковки, у тому числі: скляної упаковки; пластикової упаковки; паперової і картонної упаковки; металевої упаковки; дерев'яної упаковки	відсотків
Кількість утилізованих відходів упаковки, у тому числі: скляної упаковки; пластикової упаковки; паперової і картонної упаковки; металевої упаковки; дерев'яної упаковки	тонн на рік
Частка утилізованих відходів упаковки, у тому числі: скляної упаковки; пластикової упаковки; паперової і картонної упаковки; металевої упаковки;	відсотків

Показники	Одиниця виміру
дерев'яної упаковки	
<i>Запобігання утворенню відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів</i>	
Кількість електронного та електричного обладнання/батарейок, батарей і акумуляторів, розміщених на ринку	тонн на рік
Кількість зібраних відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів	—" —
Кількість зібраних відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів	тонн на особу на рік
<i>Збирання та перевезення відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів</i>	
Охоплення населення послугами з роздільного збирання відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів	відсотків
Охоплення населення послугами із збирання та перевезення відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів, що надаються приватними компаніями	відсотків
<i>Повторне використання, перероблення та утилізація відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів</i>	
Кількість утилізованих та перероблених відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів	тонн на рік
Кількість відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів, які використано повторно	—" —
Кількість пунктів приймання/збирання відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів	одиниць
Кількість та потужність підприємств для оброблення відходів електричного та електронного	одиниць, тонн на рік

Показники	Одиниця виміру
обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів	
<i>Запобігання утворенню медичних відходів</i>	
Кількість утворення медичних відходів (за категоріями відходів)	тонн на рік
Кількість утворених медичних відходів з розрахунку на одне лікарняне ліжко	кілограмів на день
<i>Збирання та транспортування медичних відходів</i>	
Кількість ліцензій/дозволів, виданих на збирання та транспортування медичних відходів	одиниць
<i>Об'єкти для оброблення медичних відходів</i>	
Кількість та потужність установок для спалювання медичних відходів для закладів охорони здоров'я	одиниць, тонн на рік
Заклади охорони здоров'я, в яких наявні автоклави для медичних відходів із зазначенням кількості та потужності	—" —
Заклади охорони здоров'я, в яких наявні мікрохвильові засоби для дезінфекції медичних відходів із зазначенням кількості та потужності	—" —
<i>Оброблення та видалення медичних відходів</i>	
Загальна кількість спалених медичних відходів	тонн
Загальна кількість дезінфікованих медичних відходів перед їх захороненням	—" —
Кількість медичних відходів, видалених у неналежний спосіб	—" —

Національний та регіональні плани управління відходами

З метою належного забезпечення реалізації цієї Стратегії Кабінет Міністрів України затверджує Національний план управління відходами.

Основними завданнями Національного плану управління відходами є визначення конкретних суспільно-політичних, інституційних, організаційно-технічних, регуляторних, технологічних заходів, передбачених цією Стратегією, відповідальних виконавців та строків здійснення заходів, джерел та обсягів фінансового забезпечення, засобів контролю за станом здійснення заходів та проведення моніторингу результатів реформування у сфері поводження з відходами.

Регіональні плани управління відходами розробляють для сприяння реалізації цієї Стратегії не пізніше ніж через два роки після її схвалення.

Регіональні плани погоджуються з Мінприроди та Мінрегіоном відповідно до їх компетенції. Затверджений регіональний план управління відходами є підставою для фінансування з державного і місцевих бюджетів.

Регіональні плани управління відходами повинні охоплювати всі види діяльності, що належать до повноважень місцевих органів виконавчої влади у сфері поводження з відходами, та передбачати:

проведення аналізу поточної ситуації у сфері поводження з відходами в регіоні;

визначення цілей та заходів;

проведення аналізу з метою вибору оптимальної системи поводження з відходами (інфраструктура для збирання, роздільного збирання, перероблення, оброблення та видалення) та практичні заходи, що необхідні для її впровадження;

визначення географічних меж міжрегіональних територій, для яких розроблено план і які повинні разом користуватися послугами полігону або переробного підприємства;

визначення зобов'язань різних установ та організацій, що будуть задіяні у здійсненні заходів та дій, обсягів витрат та можливих джерел фінансування.

Очікувані результати

Реалізація цієї Стратегії сприятиме:

впровадженню системи управління відходами на інноваційних засадах, яка забезпечить споживання природних ресурсів (природні ресурси — корисна продукція — відходи — вторинні ресурси — корисна продукція — відходи);

розробленню законодавства у сфері управління відходами з урахуванням вимог відповідних європейських директив;

якісним змінам у сфері управління відходами відповідно до найкращих природоохоронних практик;

покращенню стану навколишнього природного середовища, а також санітарного та епідемічного благополуччя населення;

дотриманню вимог екологічної безпеки під час експлуатації об'єктів поводження з відходами і зниженню рівня соціальної напруги;

залученню інвестицій у сферу поводження з відходами та створенню сучасної інфраструктури поводження з відходами;

запровадженню новітніх технологій утилізації та видалення твердих побутових відходів, зменшенню обсягів їх захоронення на полігонах;

зменшенню кількості об'єктів поводження з відходами, що не відповідають вимогам законодавства, вивільненню земель після закриття полігонів і звалищ;

збільшенню обсягів збирання, заготівлі, переробки та утилізації відходів як вторинної сировини;

стимулюванню суб'єктів господарювання до провадження виробничої діяльності з використанням безвідходних та екологічно безпечних технологій;

створенню системи інформаційного забезпечення сфери поводження з відходами, удосконаленню порядку ведення державного обліку відходів, інформування про розташування місць чи об'єктів поводження з відходами, їх вплив на стан навколишнього природного середовища і здоров'я людини;

підвищенню ефективності використання коштів державного та місцевих бюджетів для здійснення заходів у сфері поводження з відходами з метою запобігання негативному впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людини.

Показники реалізації Стратегії

Цільові показники реалізації цієї Стратегії визначені на основі існуючих статистичних показників, а також за експертними оцінками у разі відсутності відповідних даних чи недосконалої використаної статистичної методології. В процесі реалізації Стратегії зазначені показники можуть переглядатися з метою уточнення. Запропоновані цільові показники розраховано на 2017—2018, 2019—2023, 2024—2030 роки.

Напрямок	Показник	Базове значення, 2016 рік	Цільове значення за роками		
			2017—2018	2019—2023	2024—2030
Запобігання утворенню відходів	створення мережі центрів запровадження більш чистих виробництв (технологій) для мінімізації обсягів		5	10	20

Напрямок	Показник	Базове значення, 2016 рік	Цільове значення за роками		
			2017—2018	2019—2023	2024—2030
	утворення відходів, одиниць				
	прийняття нормативно-правових актів щодо запровадження екодизайну товарів для споживання, які довше функціонуватимуть та будуть більш пристосованими до повторного використання чи утилізації, у тому числі шляхом перероблення, одиниць		2	5	10
	зменшення обсягів використання первинної сировини, відсотків	90	85	80	70
Підготовка до повторного використання відходів	запровадження у населених пунктах роздільного збирання відходів, які придатні до повторного використання та перероблення, одиниць	575	800	2500	5000
	утворення центрів із збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання (насамперед відходів електричного та електронного обладнання), одиниць		25	100	250
	збільшення обсягів побутових відходів, що спрямовуються на повторне використання, відсотків	5	7	8	10

Напрямок	Показник	Базове значення, 2016 рік	Цільове значення за роками		
			2017—2018	2019—2023	2024—2030
Перероблення відходів	створення нових потужностей з переробки вторинної сировини, одиниць	65	100	250	800
	створення потужностей з компостування біовідходів, одиниць	20	70	150	500
	збільшення обсягів відходів, що спрямовуються на перероблення, відсотків	3,04	5	15	50
Інші види утилізації, у тому числі отримання енергії	будівництво стаціонарних потужностей з термічної утилізації відходів, одиниць	1	3	15	20
	збільшення обсягів побутових відходів, що спрямовуються на термічну утилізацію, відсотків	2,37	5	7	10
	збільшення обсягів відходів, що спрямовуються на термічну утилізацію, млн. тонн	1	1,5	2	3
Видалення відходів	зменшення кількості місць для видалення побутових відходів (відповідно до Директиви 1999/31/ЄС), одиниць	6000	5000	1000	300
	зменшення загального обсягу відходів, що	50	45	40	35

Напрямок	Показник	Базове значення, 2016 рік	Цільове значення за роками		
			2017—2018	2019—2023	2024—2030
	захоронюються, відсотків				
	зменшення обсягу захоронення побутових відходів, відсотків	95	80	50	30
	створення мережі регіональних полігонів побутових відходів (відповідно до Директиви 1999/31/ЄС), одиниць		5	25	50

Обсяг фінансових ресурсів

Реалізація цієї Стратегії здійснюватиметься за рахунок і в межах бюджетних призначень, передбачених центральним органом виконавчої влади, іншим державним органам на відповідний рік, інших джерел, не заборонених законодавством.